

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Virtvtvm Adeptione, Siue De Instrvmentis
Assequendæ Virtvtis libellus R. P. Iacobi Alvarez De Paz
Toletani è Societate Iesv**

Álvarez de Paz, Jacobo

Coloniae Agrippinae, 1615

Cap. X. De indicatijs adeptæ Virtvtis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46634](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46634)

XI. Idem omninò seruandum est in supellectili, in bibliotheca, in apparatu mensæ & cellularum, & in alijs similibus, quæ omnia talia sint, vt nec nos in varias curas distrahant, nec mentem minus ordinata affectione polluant, nec fratres nostros scandalo aut nota minoris ædificationis lædant.

Postulatio Modestix: Domine Iesu Christe, cui tanta inerat Modestix ^{2 Cor. 10.} pulchritudo, vt Apostolus tuus nos ^{1.} *per modestiam, & mansuetudinem tuam* ad virtutem hortatus sit: voces, motus, & gestus nostros virtute Moderationis exorna, & ab eis quicquid minus decens est, remoue, vt in his externis munditia hominis interioris eluceat; & dum interius & exterius compositi esse nitimur, tuas laudes in cordibus nobiscum conuersantium excitare quæramus. Amen.

De Indicijs adeptæ Virtutis.

CAPVT X.

EXplicata Virtutum natura, nūc de indicijs virtutis, à iusto viro adeptæ

adeptæ

adeptæ, agendum est: nec id fuit in omnibus virtutibus sigillatim explicandam, quoniam cognitis indicijs omnium virtutum generalibus, facile erit singularum indicia cognoscere, & generalia ad speciales virtutes applicare.

Plura ergo sunt indicia in anima iusta genitæ in ea & obtentæ virtutis. Primum est: Si vitia virtuti opposita sentiat extincta, aut victa, aut magna ex parte compressa. Signum Humilitatis est; si in te amor immoderatus, propriæ excellentiæ non regnet. Signum Obedientiæ: si in rebus arduis & difficilibus voluntas propria non te dilaniet. Signum Mansuetudinis, si in medijs iniurijs vitium indignatione te ad vindictam accipiendam nõ pertrahat. Et sic de reliquis. Sicut enim frigus in manu non nisi à calore consumitur, aut minuitur: ita vitium nõ nisi à suo contrario, nempe à virtute, destruitur, aut eneruatur. Confirmat autem hoc dictum Augustini, quod ad omnes virtutes potest extendi: *Augmentum charitatis est diminutio cupidita-*

August.

ditatis: & perfecta charitas, nulla cupiditas. Sic omninò augmentum humilitatis est diminutio superbia, & perfecta humilitas, nulla superbia: Et augmentum paupertatis, diminutio auaritia: & perfecta paupertas, nulla auaritia: atq; eadem ratio sit de alijs. Quisque ergo ex pristino itatu animæ suæ nouum potest aduertere; & si quidem in se contrarias rerum opiniones persenserit, quia nunc sanctè & prudenter iudicat, antea verè imprudenter iudicabat: si furorem vitiorum cohibitum se esse cognouerit; sciat se non in vacuum cucurrisse, nec infructuosè pro virtutibus laborasse.

Secundum indicium est: Si quis passiones & affectiones suas videat moderatas: nam cum virtus sit affectionum moderatrix, iuxta ordinem illis impostum, erit maior aut minor acquirarum perfectio virtutum. Nunquam tamè virtus, quantumuis magna, passiones in hac vita penitus tollit, sed frænât & comprimit. Vnde Gregorius ait: *Quisquis veram Philosophiam nititur tenere, necesse est*

inter

Greg. 2.
mor. c. 11.

inter utraq; (id est inter insensibilitatē
 & inmoderationem passionis) gradia-
 tur. Non est enim pondus vere virtutis,
 insensibilitas cordis: quia & valde insa-
 na per stuporē membra sunt, quae & in-
 cis a sentire dolorem nequaquā possunt.
 Rursus virtutis custodiam deserit, qui
 dolorem verborum, ultrā quā necesse
 est, sentit. Et Augustin. quanta semper
 circūspectioe aduersus affectiones
 cordis pugnandum sit, his verbis de-
 clarat: Aliquando concitatius, aliquā-
 do remissius, non tamen desinit caro cō-
 cupiscere aduersus spiritum, & spiritus
 aduersus carnē, vt non ea, quae volumus,
 faciāmus, omnem malam concupiscen-
 tiam consumendo. sed eam nobis, quan-
 tum diuinitus adiuti possumus, nō ei cō-
 sentiendo subdamus, vigilijs continuis
 excubantes, ne opinio verisimilis fallat;
 ne decipiat sermo versutus; ne se tenebra
 alicuius erroris offundant: ne quod bonū
 est, malum, aut quod malum est, bonum
 esse credatur: ne ab ijs, quae agenda sunt,
 metus reuocet; ne in ea, quae agenda non
 sunt, cupido precipitet; ne super iracū-
 diam sol occidat, ne inimicitia provo-
 cent

Aug 22.
 de ciuit.
 C. 83.

gent ad retributionem mali pro malo; ne
 absorbeat inhonesta vel immoderata
 tristitia: ne impariendorum beneficio-
 rum ingerat mens ingrata torporem; ne
 maledicis rumoribus bona conscientia
 fatigetur; ne temeraria de alio suspitio Rom. 6.
 nostra decipiat; ne aliena de nobis falsa 12.
 nos frangat; ne regnet peccatum in no-
 stro mortali corpore, ad obediendum de-
 siderijs eius; ne membra nostra exhi-
 beantur iniquitatis arma peccato; ne o-
 culus sequatur concupiscentiam, vindi-
 candi cupiditas vincat; ne in eo, quod
 malè delectat, vel visio vel cogitatio re-
 zneretur; ne improbū aut indecens ver-
 bum libenter audiatur; ne fiat, quod non
 licet, etiamsi libet, ne in hoc bello, laborū
 periculorumq; plenissimo, vel de virib.
 nostris speretur faciēda victoria, vel vi-
 ribus nostris facta tribuatur, sed eius
 gratia, de quo ait Apostolus: Gratias au-
 tem Deo, qui dat nobis victoriā per Do- 1. Cor 15.
 minum nostrum Iesum Christiū. Hęc il- 57.
 le. Si quāde verò aspexerimus in vi-
 ris sanctissimis aliquē passionis mo-
 tum, non omninò virtute cōpressum,
 immò aliquādo vsq; ad vehemētissi-
 mam

nam concitationem ad auctum; sciamus, id vna ex tribus causis euenire potuisse. Aut quia maxima passionis occasio virtutem subiecit: aut quia Deus, ad humilitatem nostrā, & virtutis exercitationem, eam affectionem manere, & nos infestare permittit: aut quia secundum presentem statum, motus ille passionis non est immoderatus, & qui ab vna virtute cohiberetur, ab alia tunc quo ad omnē illam intensiōem imperatur. Mansuetudo, verbi gratia, tristitias ex iniurijs illatis prouenientes frenat. Sed quid si vir sanctus videns, Deū magna iniuria affectum, & ab hæreticis aut falsis Christianis pro nihilo habitū, maxima tristitia afficiatur? Quid si ira & indignatione aduersus illos exardescat? Quid si Dei iniuriam, aut seuerissimè puniat, si possit: aut si nō possit, punire desideret? Nunquid hunc mansuetudinem deposuisse putabis? Certè non deposuit: sed quam tristitiam, si oporteret, mansuetudo frænaret, zelus honoris Dei, & caritas aduersus eum, & in proximos miserī.

*Nota hic ee
transpositas pag in 17
quare post 2° fallia*

vehemens in virtute crescendi. Virtus enim sedem in eo posuit, in cuius finem sui desiderium & sitim immit- tit. Qui sanè non ita auidè eam desi- derasset, nisi aliquem virtutis haustu accepisset. Terrena per experientiam cognita, ad sui contemptum, & ad nauseam prouocant; at coelestia gu- stata, vehementiorem sui amorem & ardentius desiderium excitant. Iam ergo humilitatem, aut obedientiam, aut quamuis aliam virtutem gusta- uit, quem sitis se deiiciendi, & obe- diendi, & exercendi alias virtutes, accendit. *Desiderium pauperum exau- diuit Dominus*, inquit sanctus Dauid, *Psalm. 10. 17.* *preparationem cordis eorum audiuit auris tua.* Non dicit, exaudiet, aut ex- audit, sed exaudiuit Dominus, quo- niam sæpè antequam desideremus, virtutem desideratam impertiuit: & ex ea iam habita & possessa desideriū emanat. Nec huic contrarium est, quòd desiderium non est boni præ- sentis, sed futuri, quia mens iusti vir- tutem, quam iam habet, sed nondum in se cognouit, cupit: aut nō tam gra- dum.

dum, quem habet, & agnoscit, sed quem nondū est adeptus, concupiscit. Sicut enim, qui nunquam mel gustauit, nec, an tam dulcis cibus sit, sciuit; illud nullo modo desiderat; at si semel comedat mel, iam gustata eius dulcedine, iterum gustare appetit, & illud ardentem efflagitat: ita, qui nunquam dulcedinem, verbi gratia, obedientiæ percepit, non mirum, si alterius voluntate & imperio regi non appetat: at qui expertus est obedientiæ securitatem, aut alterius virtutis dulcedinem, statim in se intimius eam possidendi desiderium aduertit. Est ergo desiderium virtutis, adeptæ virtutis indicium, quæ dum adest animæ, non eam premit, & onerat, nec ad sui odium prouocat, sed potius, quia valde amabilis est, ardentissimos sui amores & desideriorum affectus exsuscitat.

Quintum tandem indicium virtutis est conformitas vitæ hominis iusti ad vitam Domini nostri Iesu Christi, & ad dicta, facta, & exempla sanctorum. Christus enim datus est nobis

bis à Patre in magistrū, ac præcepto-
 rem omnis virtutis. Vnde in monte,
 in quo transfiguratus est, vox Patris
 intonuit: *Hic est Filius meus dilectus, Mat. 17. 5.*
in quo mihi benè complacui, ipsum au-
dite. Ipse est rectitudo & regula, cui
 si conformemur, recti, à quo si dis-
 sentiamus, curui sumus & obliqui.
 Quare in Canticis, vbi nos legimus: *Cant. 1. 13.*
Recti diligunt te: Septuaginta habent:
Rectitudo dilexit te. Et illi tres Patres *Theod. in*
 apud Theodoretum, rectitudinis no- *Cant. 6. 1.*
 mine Christum intelligunt, qui, vt est
veritas, aiunt, sic etiam est rectitudo.
 Est etiam perpendicularum, quod exten-
 ditur super Ierusalem, vt est apud Za *Zach. 1. 16.*
 chariam Prophetam, quo animę ob-
 liquitas, aut rectitudo examinatur
 atque perpenditur. Sancti verò imi-
 tatores sunt Christi, qui non à lon-
 gè, sicut tepidi & imperfecti, sed è
 vicino ipsum sequuntur. Quod Pau- *1. Cor. 11. 1.*
 lus testatur, dicens: *Imitatores mei*
estote. sicut & ego Christi. Et Ecclesia
 profitetur, eos filijs suis stans die-
 bus in exemplum vitæ proponens.
 Si ergo homo vitam suam agnoue-
 rit,

rit, si rectitudini, scilicet Christo & perfectis imaginibus eius, nimirum sanctis perfectisque conformem, inde non imprudenter colliget, se iam esse virtutibus Christi & Sanctorum excultum. Qui domum aliquam aut palatium regium ædificat, totius edificiij ante oculos suos ac singularium partium habet exemplar, ad quod respiciens, ab eoque nunquam actione discedens, domum construet vndique perfectam. Christus autem exemplar est perfectissimum totius sanctitatis, quæ in omnium consistit coagmentatione virtutum, & sancti sunt quasi partes huius exemplaris, qui aliquam Christi virtutem præcipuè imitantes, exhibent se illius, quæ excoluerunt virtutis ideas. Iustus itaque semper oculos in exemplar virtutum intendens, & secundum illud vitam instituens, virtutis in se ædificationem perficiet. Hoc autem indicium agnoscendæ virtutis certissimū

Ber serm. esse, Bernardus & Cassianus manifeste fatentur. Ille de virtutibus Christi sic ait: *Sint, si dormire volumus intermedios.*

fericordia succendit. Id illustris fa-
 cræ scripturæ cõfirmet historia: Erat ^{Numer.}
 Moyses vir mitissimus super omnes ho- ^{12.3.}
 mines, qui morabantur in terra. Sed au-
 di memorabile factum huius viri mi-
 tissimi. Cùm agnouisset peccatum
 populi, qui vitulum adorauerat, &
 in Deum iniuriosus extiterat, stans in
 porta castrorum, ait: *Si quis est Do-* ^{Exod 32.}
mini, iungatur mihi. Congregatis ve- ^{62.}
 rò sibi omnibus filijs Leui dixit: *Po-* ^{Ibid nu.}
nat vir gladium super femur suum: ite, ^{27.28.}
& redite de porta vsque ad portam per
medium castrorum, & occidat vnus-
quisque fratrem, & amicum, & proxi-
imum suum. Feceruntq; filij Leui iuxta
sermonem Moysi, cecideruntq; in die
illa quasi viginti tria millia hominum.
 Vsque ad tantam stragem vir mitissi-
 mus omnium exarsit? Ita sanè: Quia
 vna virtus aliquando affectum sibi
 subiectum ligare & cohibere desinit;
 & tunc suæ naturæ relictus, alij vir-
 tuti eo indigenti subseruit. Et hinc
 multæ actiones virorum perfectorũ
 intelligentur, quæ primo aspectu vi-
 dentur à passione immoderata & vir-

O

tute

tute vacua prodire, cùm tamen à vicio non prodeât, sed à virtute, ea seueritate aut efficacia indigēte procedât.

Tertium indicium est facilitas atque voluptas in benè operâdo, secundùm illam virtutem, quam quis in se castigare contendit. Nam sicut qui citharam facillimè pulsât, seruata semper chordarum harmonia, procul dubio artem musicæ acquisitam habet: ita qui se facilè & delectabiliter deijcit, & abscondit, & abiectè de se sentit, virtutem humilitatis acquisiuit. Hæc enim facilitas in humilitatis actionibus, non potest nisi ex virtute humilitatis oriri. Virtus enim est sicut vis motiua, quæ, quo ire volumus, nos velociter portat. Est sicut pondus, quo sine contradictione in bonum ferimur. Est sicut pennæ, quibus ad spiritualia & cœlestia subleuamur. Huic facilitati quam virtus tribuit, astipulatur quotidianum experimentum iustorum, qui postquam plusquam mediocriter profecerunt, multò facilius & suauius officia virtutis obeunt, quàm ante

ante conuersionem suam opera carnis præstiterant. Nec tantum potuit in eis vitiosa consuetudo & corrupta natura, quantum nunc potest gratia & virtus adeptæ. Ac proinde merito admiratur Bernardus dulcedinem & suauitatem virtutis, de ea sub nomine diuini oneris loquens in hunc modum: *Libet admirari, quàm leue sit onus veritatis. Num verè leue est, quod portantem non grauat, sed leuat? Quid eo leuius onere, quod non solum non onerat, sed & portat omnem, cui portandum imponitur? Hoc onus potuit vterum grauidare virgineum, grauare non potuit. Hoc onus ipsa quibus se præbuit sustentandum, senis Simeonis brachia sustentabat. Hoc etiam Paulum in graui, licet & corruptibili corpore positum rapiebat vsque ad tertium cælum. Quaro in rebus, si quid fortè huic exoneranti oneri simile inueniamus: occurrit mihi de pennis auium, quod vtcumque coaptem, quæ quodam videlicet singulari modo & corpulentio-rem reddunt substantiam & agilior-rem. Mirū opus nature. Vnde grossescit*

*Ber. epist.
72. ad Ra-
maldum.*

materia, inde sarcina leuigatur, & quantum crescit in massa, tantum deirescit in pondere. Hoc planè in pennis Christi oneris exprimit similitudinem, quòd & ipsæ ferunt, à quibus feruntur. Quid & de quadriga dicam? Hæc nimirum admot a iumento sarcina, quæ ab ipso moueri non poterat, auget quidem, sed portabiliores facit. Onus oneri additur, & minus onerat. Sic & oneri grauissimo legis accedens quadriga Evangelij, & auxit perfectionem, & difficultatem minuit. Velociter, ait, currit sermo eius. Sermo utique ante notus in Iudæa tantum, nec se præ sui quidem grauedine valens ultra extendere: quippe qui & ipsius Moysi manus, suo pondere pregrauatas, demitteret, leuigatus per gratiam & rotis Euangelicis superpositus, velociter in omnem terram exiuit, & in fines orbis terræ celerrimè peruolauit. Si ergo gratia & virtus sic onerat ut non premat mentem sed leuiget, virtutem habet, qui se ad eius opera, non morosum, sed agilem & expeditum sentit.

Quartum indicium est, desiderium
vehe-

medios clericos (id est, duos aduentus)
 penna nostra de argentata: vt illam sci-
 licet virtutum formam teneamus, quã
 verbo & exemplo commendauit Chri-
 stus, præsens in carne: In argento siqui-
 dem non incongruè intelligitur huma-
 nitas eius, sicut in auro diuinitas. Omnis
 itaque virtus nostra tam longè est à ve-
 ra virtute, quàm longè est ab ea forma:
 & omnis penna nostra ad nihilũ valet,
 si non fuerit de argentata. Hic verò de *Cass. colla.*
 virtutibus Sanctorum sic: Imitantur *l. c. 39.*
 opera quædam, externa specie bona nu-
 mismata veri regis, quia videntur ad
 præsens plena pietatis, sed non sunt à le-
 gitimis monetarijs, id est, probatis & ca-
 tholicis Patribus, figurata, nec de carna-
 li ac publica collationis eorum prodeunt
 officina, sed furtim fraude demonũ fa-
 bricata, non sine detrimento imperitis
 quibusque & ignorantibus ingeruntur.
 His ergo indicijs examinare quis po-
 terit, an virtutẽ sit adeptus, nec ne, &
 ad quem eius gradũ perfectionemq;
 conscenderit. Et si quidem ex carẽtia
 eorum se virtute vacuum deprehen-
 derit; lugeat, & humilietur, & pro
 eius:

Eius obtentione laboret. Si autem aliquam in se virtutem agnouerit, Deum eius auctorem sciat, & pro ea gratias agat, & non statim à labore cesset, & se in coenū teporis deiciat. Quod enim virtutis & puritatis habet, comparatione eius, quod nō habet, est quasi in comparatione celestis globi, gutta quædam roris exigua. Stultum est autem, ex tanta exiguitate per superbiam inflari, & non magis in profectum virtutis, laboris assiduitate contendere.

De Secundo Instrumento ad assequendam virtutem, nempe de Appretiatione eius.

CAPVT XI.

OMNIA, quæ hætenus dicta sunt, ad primum instrumentum assequendæ virtutis pertinent, scilicet ad cognitionem virtutis, quod non potuimus breuius enodare: nunc ad reliqua contractiori sermone exponenda transeamus. Secundum ergo instrumentum est æstimatio & appretiatio virtutis, vt nempe iustus super